

Elias — Numero Upat

Pagkaulipon

Jeff Pippenger

2023-10-01

Ang pagpamatuod ni Elias nagsugod sa dihang iyang gipahibalo nga walay ulan sulod sa tulo ka tuig ug tunga, gawas lamang kon sa iyang pulong.

Ug si Elias nga Tisbinhon, nga usa sa mga molupyo sa Gilead, miingon kang Ahab: Ingon nga buhi si Jehova, ang Dios sa Israel, sa atubangan Kaniya nga akong ginatindugan, ni yamog ni ulan wala gayud niining mga tuiga gawas sumala sa akong pulong. 1 Mga Hari 17:1.

Kadtong tulo ug tunga ka tuig nagrepresentar sa kasaysayan sa Thyatira sukad sa 538 hangtod sa 1798. Sa 1798, sa katapusan sa panahon sa hulaw, gipatawag ni Elias si Acab ngadto sa Carmel. Ang mensahe sa unang manulonda nagpahibalo sa takna sa paghukom sa Dios niadtong Oktubre 22, 1844. Ang mensahe sa unang manulonda mao ang sugo ngadto kang Acab sa pagtawag sa tibuok Israel ngadto sa Carmel.

Ug nahitabo, sa diha nga nakita ni Ahab si Elias, miingon si Ahab kaniya, Ikaw ba kadtong nagasamok sa Israel? Ug siya mitubag, Wala ako magsamok sa Israel; kondili ikaw, ug ang balay sa imong amahan, tungod kay gibiyahan ninyo ang mga sugo sa Ginoo, ug nagsunod ikaw sa mga Baal. Busa karon pasugo, ug tigoma alang kanako ang tibook Israel ngadto sa bukid sa Carmel, ug ang upat ka gatus ug kalim-an ka mga propeta ni Baal, ug ang upat ka gatus ka mga propeta sa mga kakahoyan, nga nagakaon sa lamesa ni Jezabel. Busa nagpasugo si Ahab ngadto sa tanang mga anak sa Israel, ug gitigum ang mga propeta sa bukid sa Carmel. Ug miduol si Elias ngadto sa tibook katawohan, ug miingon, Hangtod anus-a ba kamo magalangan sa taliwala sa duha ka hunahuna? Kon ang Ginoo mao ang Dios, sumunod kamo kaniya; apan kon si Baal, nan sumunod kamo kaniya. Ug ang katawohan wala motubag kaniya bisan usa ka pulong. 1 Mga Hari 18:17–21.

Ang tibook Israel gitigom ngadto sa Carmel sa panahon ni Elias, nga sa iyang bahin nagrepresentar sa kasaysayan ni William Miller sa dihang ang tulo ka mga iglesia sa Revelation kapitulo tres gitigom pag-uban. Ang iglesia nga sa sinugdan mikalagiw ngadto sa kamingawan niadtong 538 aron makalikay sa paglutos ni Jezebel, ingon sa girepresentahan sa iglesia sa Thyatira, migula gikan sa kamingawan ingon nga kaliwatan nga paga-atubangon sa mensahe ni Elias, nga girepresentahan ni William Miller. Unya gibuka sa mananap sa yuta ang iyang baba ug gilamoy ang baha sa paglutos nga gipadala batok kaniya sulod sa usa ka libo duha ka gatus ug kan-uman ka tuig.

Ug ang yuta mitabang sa babaye, ug ang yuta miabli sa iyang baba, ug milamoy sa baha nga gipagula sa dragon gikan sa iyang baba. Pinadayag 12:16.

Sa panagna ang “pagsulti sa usa ka nasod” mao ang lihok sa iyang lehislatibo ug hudisyal nga mga awtoridad, ug niadtong 1789 gitukod sa Tinipong Bansa sa Amerika ang balaan nga dokumento

nga mao ang Konstitusyon sa Tinipong Bansa sa Amerika, sa ingon nagpanalipod sa mga katungod ug kagawasan nga gikinahanglan aron makahatag og panalipod batok sa paglutos sa mga hari sa Uropa ug sa apostatang Iglesiang Katolika.

“Ang pagsulti sa nasod mao ang lihok sa iyang mga awtoridad sa lehislatibo ug hudisyal.” *The Great Controversy*, 443.

Niadtung 1789, sa wala pa magsugod ang propetikong papel sa Estados Unidos isip ikaunom nga gingharian sa panagna sa Biblia, kini misulti ingon nga usa ka Cordero, apan sa balaod sa Dominggo mosulti kini ingon nga usa ka dragon.

Ug nakita ko ang laing mapintas nga mananap nga mitungha gikan sa yuta; ug siya may duha ka sungay nga sama sa usa ka nating karnero, ug misulti siya sama sa usa ka dragon. *Pinadayag* 13:11.

Ang sinugdanan ug katapusan sa mapintas nga mananap sa yuta gimarkahan pinaagi sa iyang pagsulti. Niadtung 1798, gitawag ni Ahab ang tibook Israel ngadto sa Bukid sa Carmel diin si Elias magpahigayon ug usa ka pagsulay aron pamatud-an niadtung nanan-aw kon ang Dios sa mga Hebreohanon ba o ang dios ni Jezebel maoy matuod nga Dios. Si Jezebel may upat ka gatus ug kalim-an ka mga manalagna ni Baal ug upat ka gatus ka mga manalagna sa kahoyan. Ang mini nga dios nga si Baal usa ka diyos nga lalaki, ug ang mini nga dios nga si Ashtaroth usa ka diyosa nga babaye.

Kining duha ka pundok sa mini nga mga manalagna nagrepresentar sa paghiusa sa iglesia ug estado, kay sa tagna sa dihang ang usa ka lalaki ug babaye igapakita nga magkauban, ang babaye nagrepresentar sa usa ka iglesia ug ang lalaki sa estado. Si Elias ginalabwan sa gidaghanon nga walo ka gatos ug kalim-an batok sa usa samtang iyang giatubang ang dili balaan nga paghiusa sa iglesia ug estado, ingon sa girepresentahan sa mini nga mga dios-diosa ug mga dios-dios nga babaye ug lalaki ug usab sa kaminyoon nila ni Ahab ug Jezebel. Ang hulagway nila ni Ahab ug Jezebel bahin sa iglesia ug estado nagrepresentar sa pagkadunot sa sungay sa Republicanism, ug si Baal ug Ashtaroth nagrepresentar sa pagkadunot sa Protestante nga sungay.

Ang isyu mao ang protesta ni Elias batok sa dunot nga relihiyon nga girepresentahan sa Thyatira diha sa *Pinadayag* kapitulo 2. Si Elias nagrepresentar sa usa ka Protestante, kay ang bugtong kahulugan sa Protestante mao ang usa ka tawo nga nagprotesta batok sa Roma. Ang protesta ni Elias nagrepresentar sa usa ka protesta batok sa panaghiusa sa simbahan ug estado nga natuman pinaagi sa dili balaang alyansa tali sa usa ka dunot nga estado ug usa ka dunot nga simbahan.

Apan ako adunay pipila ka mga butang batok kanimo, tungod kay gitugotan mo kana nga babaye nga si Jezebel, nga nagatawag sa iyang kaugalingon nga usa ka manalagna nga babaye, sa pagtudlo ug sa paglimbong sa akong mga sulugoon aron sa pagpakighilawas, ug sa pagkaon sa mga butang nga gihalad ngadto sa mga diosdios. Ug gihatagan ko siya ug panahon sa paghinulsol sa iyang pagpakighilawas; apan wala siya maghinulsol. Ania karon, igasalibay ko siya ngadto sa usa ka higdaanan, ug sila nga nakapanapaw uban kaniya ngadto sa dakung kagul-anan, gawas kon sila maghinulsol sa ilang mga binuhatan. *Pinadayag* 2:20–22.

Ang pagkaon nagrepresentar sa mensahe nga imong gidawat, ug ang usa ka mensahe nga gihalad ngadto sa mga diosdios nagrepresentar sa mga doktrina sa Katolisismo, ang mismong simbolo sa mahugawng pagsimba sa mga diosdios. Ang katawhan sa Dios sa mga Panahon sa Kangitngit miabot sa pagdawat sa daghang pagano nga mga doktrina sa Katolisismo, ug ilabina ang pagsimba sa adlaw.

Ang pakighilawas usa ka dili subay sa balaod nga relasyon ug sa pagpanagna nagrepresentar sa pinakadiwa gayud sa gidili sa Konstitusyon; ang paghiusa sa iglesia ug estado. Si Ahab diha sa usa ka dili subay sa balaod nga relasyon uban kang Jezebel, kay isip hari sa Israel dili siya angay mangasawa ug usa ka prinsesang pagano. Giila ni Jesus si Juan Bautista ingon nga si Elias, ug si Juan usab nag-atubang sa maong dili balaan nga relasyon sa dihang gibadlong niya si Herodes tungod sa pagpakasal kang Herodias, ang asawa sa iyang igsoon.

Kay si Herodes midakop kang Juan, ug gigapos siya, ug gibutang sa prisohan tungod kang Herodias, ang asawa sa iyang igsoon nga si Felipe. Kay si Juan miingon kaniya, Dili subay sa balaod nga maangkon mo siya. Mateo 14:3, 4.

Ang pag-atubang ni Elias kang Ahab ug Jezebel nagtimaan nang daan sa pag-atubang ni Juan kang Herodes ug Herodias, kay ang duha ka mga relasyon nagrepresentar sa usa ka supak sa balaod nga panaghiusa sa iglesia ug estado. Sa tingub, sila nagrepresentar sa mensahe ni Elias sa usa ka gatus ug kap-atan ug upat ka libo nga moatubang sa kapapahan (Jezebel ug Herodias), sa napulo ka mga hari nga nagrepresentar sa United Nations (Ahab ug Herodes), ug sa Tinipong Bansa sa Amerika nga nagrepresentar sa mini nga propeta (ang mga mini nga propeta sa Carmel ug si Salome, ang anak nga babaye ni Herodias).

Ang propetikong kahimtang sa Carmel naglakip sa pagdepensa ni Elias sa Konstitusyon sa Tinipong Bansa sa Amerika, nga nagapahimulos sa prinsipyo sa pagkabahin sa simbahan ug estado.

Ug nahitabo nga, sa pagkakita ni Ahab kang Elias, si Ahab miingon kaniya, Ikaw ba siya nga nagsamok sa Israel? Ug siya mitubag, Wala ako magsamok sa Israel; kondili ikaw, ug ang balay sa imong amahan, tungod kay gibiyaan ninyo ang mga sugo sa Ginoo, ug ikaw misunod sa mga Baalim. 1 Mga Hari 18:17, 18.

Gitukod sa Konstitusyon nga ang duha ka sungay sa Republikanismo ug Protestanismo magpabiling bulag kanunay sa usag usa. Apan ang Pinadayag nagtimaan nga sa dihang ang Estados Unidos sa katapusan mosulti ingon nga usa ka dragon, buhaton niya kini sa dihang ang mga apostatang simbahan sa Estados Unidos makakontrolar ug maghiusa uban sa apostatang gobyerno.

“Apan unsa man ang ‘hulagway sa mapintas nga mananap’? ug sa unsang paagi kini pagapormaon? Ang hulagway gihimo sa mapintas nga mananap nga may duha ka sungay, ug kini maoy hulagway sa mapintas nga mananap. Gitawag usab kini nga hulagway sa mapintas nga mananap. Busa aron mahibal-an nato kon unsa ang dagway sa hulagway ug sa unsang paagi kini pagapormaon, kinahanglan natong tun-an ang mga kinaiya sa mapintas nga mananap mismo—ang kapapahan.

“Sa dihang ang unang iglesia nahimong dunot pinaagi sa pagbiya gikan sa kasayon sa ebanghelyo ug sa pagdawat sa mga ritwal ug mga batasan nga pagano, nawala kaniya ang Espiritu ug gahum sa Dios; ug aron makontrol ang mga konsensiya sa katawhan, nangita siya sa suporta sa gahum nga sekular. Ang resulta mao ang pagkapapa, usa ka iglesia nga nagkontrol sa gahum sa estado ug migamit niini aron mapauswag ang iyang kaugalingong mga tumong, ilabina alang sa pagsilot sa ‘erehiya.’ Aron ang Tinipong Bansa sa Amerika makahimo ug larawan sa mapintas nga mananap, ang gahum sa relihiyon kinahanglan nga makontrol sa sibil nga kagamhanan sa ingon nga ang awtoridad sa estado pagagamiton usab sa iglesia aron matuman ang iyang kaugalingong mga tumong.” *The Great Controversy*, 443.

Si Elias didto sa Bukid sa Carmel naghulagway sa buluhaton sa mga Millerite, ug ang mga Millerite gitukod ingon nga tinuod nga manalagna nga kabaliskaran niadtong bag-o pa lamang nakagawas gikan sa ilalom sa impluwensya sa Katolisismo, apan pinaagi sa ilang pagsalikway sa kahayag sa unang manulonda mipili sa pagbalik ngadto sa Roma. Busa, ang mensahe sa ikaduhang manulonda sa tingpamulak sa 1844 naglangkob sa pag-ila sa mga denominasyong Protestante ingon nga mga anak nga babaye sa Babilonia, ug sa mga Millerite ingon nga matuod nga sungay Protestante.

Sa dihang gipagula sa Dios ang karaang Israel gikan sa pagkaulipon sa Egipto ug gipaagi sila sa katubigan sa Dagat nga Mapula, gisugdan Niya ang usa ka padayonng proseso sa pagsulay nga nagsugod sa pagsulay mahitungod sa langitnong manna.

“Sa ibabaw nato nagadan-ag ang natigom nga kahayag sa nangaging mga kapanahonan. Ang talaan sa pagkalimot sa Israel gitipigan aron sa atong paglamdag. Niining panahona gibutang sa Dios ang Iyang kamot aron sa pagtigom ngadto sa Iyang kaugalingon ug usa ka katawhan gikan sa matag nasod, kabanayan, ug pinulongan. Sa kalihokan sa pag-abot Siya nagbuhat alang sa Iyang panulondon, maingon sa Iyang gibuhat alang sa mga Israelita sa paggiya kanila paggawas gikan sa Egipto. Sa dakong kapakyasan sa 1844 ang pagtuo sa Iyang katawhan gisulayan, maingon sa pagsulay sa mga Hebreohanon didto sa Dagat nga Mapula.” *Testimonies*, volume 8, 115, 116.

Ang kapakyasan sa Oktubre 22, 1844, mitultol ngadto sa pagsabot sa langitnong santuwaryo, nga unya nagpresentar sa pagsulay sa Igpapahulay maingon nga ang pagsulay sa manna nahimong nahauna sa sunod-sunod nga napulo ka mga pagsulay alang sa karaang Israel.

“Gihatagan ako sa Ginoo sa mosunod nga panan-awon niadtong 1847, samtang ang mga kaigsoonan nagtigom sa Adlaw nga Igpapahulay, didto sa Topsham, Maine.

“Nabati namo ang usa ka talagsaon nga espiritu sa pag-ampo. Ug sa dihang nag-ampo kami, ang Espiritu Santo mikunsad ibabaw kanamo. Malipayon kaayo kami. Wala madugay, napahilayo ako sa yutan-ong mga butang ug gitabonan sa usa ka panan-awon sa himaya sa Dios. Nakita ko ang usa ka manulonda nga naglupad sa matulin paingon kanako. Sa madali iyang gidala ako gikan sa yuta ngadto sa Balaang Siyudad. Sa siyudad nakita ko ang usa ka templo, diin misulod ako. Miagi ako sa usa ka pultahan sa wala pa ako makaabot sa unang tabil. Kini nga tabil gialsa, ug miagi ako ngadto sa balaang dapit. Dinhi nakita ko ang halaran sa incienso, ang tangkawan nga may pito ka mga suga, ug ang lamesa diin gibutang ang mga

tinapay sa atubangan. Human sa pagtan-aw sa himaya sa balaang dapit, gialsa ni Jesus ang ikaduhang tabil ug miagi ako ngadto sa Labing Balaang Dapit.”

“Sa Labing Balaan nakita ko ang usa ka arka; sa ibabaw ug sa mga kilid niini may labing putli nga bulawan. Sa matag tumoy sa arka may usa ka matahum nga kerubin, nga ang iyang mga pako gibuklad ibabaw niini. Ang ilang mga nawong nag-atubang sa usag usa, ug sila nagtan-aw paingon sa ubos. Sa taliwala sa mga manulonda may usa ka bulawanong inciensaryo. Ibabaw sa arka, diin nagtindog ang mga manulonda, may usa ka hilabihan kasanag nga himaya, nga makita nga daw usa ka trono diin nagapuyo ang Dios. Si Jesus nagtindog tupad sa arka, ug sa dihang ang mga pag-ampo sa mga balaan misaka ngadto Kaniya, ang inciense sa inciensaryo mopaaso, ug Iyang ihalad ang ilang mga pag-ampo uban sa aso sa inciense ngadto sa Iyang Amahan. Sulod sa arka didto ang bulawanong kolon sa manna, ang sungkod ni Aaron nga namulak, ug ang mga papan nga bato nga nagapilo nga daw usa ka basahon. Giablihan kini ni Jesus, ug nakita ko ang Napulo ka Sugo nga gisulat diha niini pinaagi sa tudlo sa Dios. Sa usa ka papan may upat, ug sa lain may unom. Ang upat sa nahaunang papan misidlak labaw pa kay sa laing unom. Apan ang ikaupat, ang sugo bahin sa Igpapahulay, misidlak labaw kanilang tanan; kay ang Igpapahulay gibulag aron bantayan alang sa pagpasidungog sa balaan nga ngalan sa Dios. Ang balaang Igpapahulay makita nga mahimayaon—usa ka halo sa himaya ang naglibot niini. Nakita ko nga ang sugo sa Igpapahulay wala ilansang sa krus. Kon gilansang pa kini, nan ang laing siyam ka sugo usab gilansang; ug kita gawasnon na sa paglapas kanilang tanan, maingon man sa paglapas sa ikaupat. Nakita ko nga ang Dios wala mag-usab sa Igpapahulay, kay Siya dili gayud mausab. Apan giusab kini sa papa gikan sa ikapitong ngadto sa nahaunang adlaw sa semana; kay siya mao ang magausab sa mga panahon ug sa mga balaod.” Early Writings, 32.

Sa dihang migula ang mga Protestante gikan sa mga Mangitngit nga Panahon niadtong 1798 ug ang basahon ni Daniel giabrian, ang ikaunom nga gingharian sa tagna sa Biblia, ang mananap nga may duha ka sungay nga gikan sa yuta sa Pinadayag trese, misugod sa iyang paglakaw pinaagi sa kasaysayan sa tagna. Ang Protestantismo natukod ibabaw sa balaang dokumento nga gitawag nga Balaang Biblia ug ang Republikano nga panggamhanan natukod ibabaw sa balaang dokumento nga gitawag nga Konstitusyon. Gikuha sa Dios ang Iyang iglesia didto sa kamingawan gikan sa mga Mangitngit nga Panahon, apan sama sa karaang Israel sa panahon sa pagkaulipon sa Egipto, ang sugo bahin sa Igpapahulay nahikalimtan. Maingon nga mitabok ang Israel sa Mapulang Dagat padulong sa paghatag sa kasugoan didto sa Sinai, ang modernong Israel mitabok sa Atlantiko padulong sa Oktubre 22, 1844, diin ang kasugoan igapadayag pag-usab. Ang Ginoo nagpatindog pag-usab ug usa ka katawhan nga mahimong mga tinipigan sa Iyang kasugoan, mga tinipigan sa Iyang mga pagpadayag nga matagnaon, ug nga magadala sa kupo sa Protestantismo. Ang karaang Israel gihatagan sa duha ka papan sa Napulo ka Sugo ingon nga simbolo sa ilang buluhaton nga mahimong mga tinipigan sa Iyang kasugoan, ug ang modernong Israel gihatagan sa duha ka papan ni Habakkuk ingon nga simbolo sa ilang buluhaton ingon nga mga tinipigan sa Iyang matagnaong Pulong.

Ang modernong Israel kinahanglan magdala sa duha ka hugpong sa duruha ka papan sa diha nga kini magpresentar sa mensahe sa ikatulong manulonda ngadto sa kalibotan, nga mao ang mensahe

nga gimantala niadtong nagpas-an sa kupo sa Protestantismo. Ang Protestantismo nga migula gikan sa Mangitngit nga mga Kapanahonan wala pa diay mahuman, maingon sa karaang Israel sa ilang pagtabok sa Mapulang Dagat. Ang Protestantismo nag-angkon sa kasabihan nga ang Biblia ug ang Biblia lamang, apan adunay dili hingpit nga pagsabot sa Pulong sa Dios tungod sa mga siglo sa pagkaon sa mga pagano nga mga doktrina sa Romano Katolisismo (mga butang nga gihalad ngadto sa mga diosdios). Gituyo sa Dios nga ang usa ka tinuod nga Protestante magrepresentar sa tibuok Pulong sa Dios sumala sa gisimbolohan sa “kasugoan ug sa mga manalagna,” ang duha ka hugpong sa duruha ka papan nga nagrepresentar sa buhat sa katawhan sa Dios ug sa kinaiya sa Dios. Ang buhat sa unang manulonda mao ang pagpatungha sa usa ka matuod nga Protestante nga katawhan nga mamahimong mga tigbantay sa Iyang kasugoan ug sa Iyang Pulong nga matagnaon.

“Gitawag sa Dios ang Iyang iglesia niining panahona, maingon nga Iyang gitawag ang karaang Israel, aron motindog ingon nga usa ka kahayag sa yuta. Pinaagi sa gamhanang sundang sa kamatuoran, ang mga mensahe sa nahaunang, ikaduhang, ug ikatulong manulonda, Iyang gibulag sila gikan sa mga iglesia ug gikan sa kalibotan aron dad-on sila ngadto sa balaang pagkahiduo ngadto Kaniya. Iya silang gihimong mga tigtipig sa Iyang balaod ug gisalig kanila ang dagkong mga kamatuoran sa tagna alang niining panahona. Sama sa mga balaang pulong sa Dios nga gisalig ngadto sa karaang Israel, kini usa ka balaang salig nga ipahibalo ngadto sa kalibotan. Ang tulo ka mga manulonda sa Pinadayag 14 nagrepresentar sa katawhan nga modawat sa kahayag sa mga mensahe sa Dios ug molakaw ingon nga Iyang mga ahente aron ipatingog ang pasidaan sa tibuok nga gilapdon ug gitas-on sa yuta.” Testimonies, tomo 5, 455.

Ang pahimangno nga ipamantala niadtong giila ingon nga mga gitugyanan sa duha ka hugpong sa duha ka papan mao ang batok sa pagdawat sa timaan sa Katolisismo. Kana nga pagsupak maoy batok sa dili subay sa balaod nga relasyon ni Ahab ug ni Jezebel ug girepresentahan ni Elias didto sa Bukid sa Carmel. Ang paghatag sa duha ka papan nga bato didto sa Bukid sa Sinai nagtimaan daan sa paghatag sa duha ka panapton nga papan ni Habacuc diha sa kasaysayan sa 1842 hangtod sa 1849. Ang duha ka papan ni Habacuc mao ang simbolo sa relasyon sa tugon tali sa Dios ug sa Iyang Protestante nga katawhan. Ang pagsalikway nianang mga papan mahimong sama ra sa pagsalikway sa karaang Israel sa balaod sa Dios.

Ang mga Millerite misulod ngadto sa Labing Balaang Dapit ug nakadawat sa kahayag bahin sa Igpapahulay, apan ang proseso sa pagsulay wala pa mahuman. Sa samang higayon ang sungay sa Republikano nagpadayon pinaagi sa mao rang kasaysayan. Ug ang duruha ka sungay moabut sa usa ka mahinungdanong timaan sa ilang hiniusang paglakaw niadtong 1863.

Ang mensahe ni Elias ni Miller nagpatungha ug usa ka progresibong proseso sa paghinlo nga may gituyo nga katuyoan sa pagtukod sa Protestante nga sungay, ug sa mao gayod nga kasaysayan ang Republikano nga sungay nalambigit sa usa ka progresibong proseso sa politikanhong kalamboan. Ang duruha ka sungay anaa sa mao rang mananap sa yuta, busa kinahanglan silang maglakaw nga magkahiusa sa tibuok kasaysayan sa mananap sa yuta.

Ang unang propetikong kinaiya sa Republikano nga sungay sa mananap sa yuta mao ang lihok sa pagpahisgutan sa Konstitusyon aron kini mapatuman niadtong 1789. Sa 1798, (ang panahon sa

katapusan sa dihang gibuksan ang basahon ni Daniel), ang mananap sa yuta mosulti sa unang higayon ingon nga ikaunom nga gingharian sa tagna sa Biblia. Ang 1798 mao ang sinugdanan sa Estados Unidos ingon nga ikaunom nga gingharian sa tagna sa Biblia, ug ang pagsulti nga nahitabo sa sinugdanan sa kasaysayan sa mananap sa yuta niadtong 1798 magatipikal sa katapusang higayon nga ang ikaunom nga gingharian mosulti, ug kana nga panahon gihulagway ingon nga tingog sa dragon. Sa dihang atong palandungan ang mga balaod nga gipasar sa Republikano nga sungay sa Estados Unidos niadtong 1798, kinahanglan atong paabuton nga makita ang usa ka tipikasyon sa mga balaod nga ipasar inubanan sa balaod sa Domingo sa dihang ang Estados Unidos mosulti ingon nga usa ka dragon. Samtang atong palandungan ang mosunod nga upat ka mga balaod, pangutan-a ang imong kaugalingon kon ang upat ka mga balaod nga gipasar niadtong 1798 adunay propetikong timaan sa Alpha ug Omega?

Niadtong 1798, ang Tinipong Bansa milusad ug pipila ka mahinungdanong mga balaod nga nailhan nga Alien and Sedition Acts. Kining mga balaora maoy usa ka hugpong sa upat ka mga balaod nga gipasar sa Kongresong kontrolado sa mga Federalist ug gilagdaan aron mahimong balaod ni Presidente John Adams, ang ikaduhang presidente sa Tinipong Bansa ug kanhing bise presidente ni George Washington.

Ang Balaod sa Naturalisasyon: Kini nga balaod nagpalugway sa gikinahanglang panahon sa pagpuyo alang sa mga imigrante aron mahimong mga lungsoranon sa U.S. gikan sa 5 ngadto sa 14 ka tuig. Gituyo kini ilabina aron pugngan ang impluwensiya sa bag-ong mga imigrante, nga kasagaran maoy kapanig sa partidong oposisyon, ang mga Democratic-Republicans.

Ang Balaod sa mga Langyaw nga Higala: Kining maong balaod naghatag og awtoridad sa presidente sa pagpalayas sa mga dili lungsoranon nga giisip nga hulga sa seguridad sa Tinipong Bansa sa panahon sa kalinaw. Gitugotan niini ang presidente sa pagpugong ug pagpalayas sa bisan kinsang dili lungsoranon nga iyang giisip nga peligrosong tawo.

Ang Alien Enemies Act: Kining balaora naghatag ug katungod alang sa pagdakop, pagpugong, ug pagpalagpot sa mga lungsoranon gikan sa mga nasod nga nakiggubat batok sa Estados Unidos. Gipatuman kini isip usa ka panagana sa panahon sa mabinangon nga kahimtang sa ulahing bahin sa dekada 1790.

Ang Balaod batok sa Sedisyon: Kini mao ang labing kontrobersiyal sa mga Balaod sa mga Langyaw ug Sedisyon. Gihimo niini nga usa ka kriminal nga kalapasan ang pagmantala ug mga sinulat nga “bakak, makauulaw, ug malisyoso” batok sa gobyerno o sa mga opisyal niini, uban ang katuyoan nga pagdaot sa ilang dungog o pagdala kanila ngadto sa pagkadaot sa ilang reputasyon. Ang mga kritiko nakakita niini ingon nga usa ka direktang pag-atake batok sa kagawasan sa pagsulti ug sa prensa.

Ang Alien and Sedition Acts hilabihan ka kontrobersiyal ug misangpot sa dakong pagsupak gikan sa mga Democratic-Republicans, nga mituo nga kining mga balaora nakalapas sa sukarang mga katungod nga gilatik sa Konstitusyon ug gitumong batok sa ilang partidong politikal. Ilang gipahayag nga ang maong mga balaod usa ka paglapas sa First Amendment, nga nanalipod sa kagawasan sa pagsulti ug sa prensa. Sa kaulahian, kining mga balaora nahimong kabahin sa

eleksiyon sa 1800, sa dihang si Thomas Jefferson ug ang mga Democratic-Republicans midaog sa pagkapresidente ug sa Kongreso, nga misangpot sa pagpapas sa Sedition Act.

Ang partidong Demokratiko-Republikano nagtuo nga kining mga balaod nakalapas sa mga bata kang katungod nga gipanalipdan sa Konstitusyon, ug nagtuo usab sila nga kining mga balaod gitumong batok sa kasupak nga partidong politikal. Dili mahinungdanon nga kining mga balaod gibasura o sa ulahi mitapos ang ilang bisa; ang Alpha ug Omega naghulagway sa katapusan pinaagi sa sinugdanan. Sa kasaysayan diin kining mga balaod gipatuman o “misulti” ngadto sa balaod, ang partidong Federalist gisupak sa usa ka partido nga gitawag og mga Demokratiko-Republikano. Ang ebolusyon sa partidong Demokratiko-Republikano sa katapusan nagmugna sa partidong Republikano. Usa ka partidong politikal nga naghiusa sa panguna ibabaw sa usa ka baruganan batok sa pagkaulipon.

Gilauman sa mga historyador ang 1863 ingon nga mao gayud ang pinakatungaang punto sa gubat sibil, usa ka gubat nga nakapahimutang ibabaw sa isyu sa pagkaulipon. Ang 1863 usab usa ka timaan sa dalan alang sa bag-ong mga magdadala sa bandila sa Protestante nga sungay, nga niadtong higayona misalikway sa unang tagna sa panahon nga gihatag kang Miller sa mga manulonda (ang tagna sa “pito ka mga panahon” gikan sa Levitico 26). Mahimo bang kini usa lamang ka yano nga panagsakto nga ang tagna sa pito ka mga panahon nahitukod diay sa mga balaod sa pagkaulipon nga gipahimutang sa nag-una nga kapitulo sa Levitico? Ang “tunglo” nga gipaila sa “pito ka mga panahon” mao ang saad nga kon ang mga balaod sa tugon sa kapitulo baynte-singko pagasukwahi-on, ang Israel unya magatapos sa iyang kasaysayan pinaagi sa pagbalik ngadto sa pagkaulipon nga gikan niini gikuha siya sa dihang gisugdan niya ang iyang panaw sa Dagat nga Mapula.

Gikan sa 1798 hangtod sa 1863, ang partidong politikal nga mao ang Democratic–Republican nga partido miagi sa usa ka sunod-sunod nga mga pagpanglimpyo o mga pag-uyog. Sukad sa 1798 padayon, ug ilabina sukad sa Agosto 11, 1840 padayon hangtod sa 1863, ang kalihokang Millerite miagi sa usa ka sunod-sunod nga mga pagpanglimpyo ug mga pag-uyog.

Ang Partido Demokratiko-Republikano, nga usa sa unang mga partidong politikal sa Tinipong Bansa, wala diretso nga nausab ngadto sa modernong Partido Republikano ingon sa iyang paglungtad karon. Hinunoa, nakaagi kini sa sunod-sunod nga mga kausaban ug mga pagkabahin sa paglabay sa panahon, nga sa katapusan mitultol sa pagkatukod sa daghang nagkalainlaing mga partidong politikal sa dili pa mitungha ang Partido Republikano.

Ang Democratic-Republican Party, nga kasagarang gilangkit kang Thomas Jefferson ug James Madison, natukod sa ulahing bahin sa ika-18 nga siglo isip tubag sa Federalist Party. Ang mga Democratic-Republican mipabor sa hugot nga paghubad sa Konstitusyon, sa mga katungod sa mga estado, ug sa mga interes sa agraryong katilingban.

Bisan pa niana, sa dekada 1820, ang Democratic-Republican Party misugod sa pagkabahin subay sa mga linya sa rehiyon ug ideolohiya. Ang nag-unang pagkabahin nahitabo sa panahon sa Era of Good Feelings (1817–1825), sa dihang kulang ang lig-on nga oposisyon batok sa pagkapresidente ni James Monroe. Kining panahona sa politikanhong kalinaw nakatampo sa pagkunhod sa

Democratic-Republican Party. Sa ulahi ang partido nabahin ngadto sa pipila ka mga paksyon ug mitubo ngadto sa mosunod nga mga pundok politikal:

Partido Demokratiko: Ang mga sumusunod ni Andrew Jackson, nga nahimong ikapitong pangulo niadtong 1829, maoy nagtukod sa Partido Demokratiko. Ang mga Demokratang Jacksonian misuporta sa usa ka lig-on nga sangang chekutibo, sa pagpalapad paingon sa kasadpan, ug sa mas halapad nga katungod sa pagpamotar alang sa puting mga lalaki.

Pambansang Republikano nga Partido: Kini nga partido mitungha isip tubag sa pagkapresidente ni Andrew Jackson ug sa ulahi nahiusa uban sa ubang mga paksyon nga supak kang Jackson aron mahimong Partido Whig. Ang mga Pambansang Republikano sa kinatibuk-an mas mosuporta sa usa ka lig-on nga pederal nga kagamhanan ug sa kalamboang pang-ekonomiya.

Partido nga Anti-Masonic: Kini usa ka politikal nga partido nga mubo ra ang paglungtad ug mitungha sa dekada 1820, ilabina isip tubag sa mga kabalaka mahitungod sa impluwensiya sa malilongon nga igsoonay sa mga Mason. Gisagop niini ang pipila ka kanhing mga Democratic-Republican.

Ang Partido Whig: Natukod niadtong dekada 1830, ang mga Whig naglangkob sa kanhing mga National Republican, mga Anti-Mason, ug uban pang mga grupong oposisyon. Ilang mga kinaiya ang ilang pagsupak sa mga polisiya ni Jackson, ang ilang pagsuporta sa usa ka lig-on nga pederal nga pangagamhanan, ug ang ilang pagpasiugda sa industriyal ug ekonomikanhong kalamboan.

Ang modernong Partidong Republikano gitukod niadtong dekada 1850 isip usa ka tuwirang tubag sa nagkadaghang panaglalis tali sa mga rehiyon mahitungod sa pagkaulipon. Midani kini sa kanhing mga Whig, mga Demokratang supak sa pagkaulipon, mga Free Soilers, ug sa uban pa nga misupak sa pagpalapad sa pagkaulipon ngadto sa bag-ong mga teritoryo. Ang unang kandidato sa pagkapresidente sa Partido Republikano, si John C. Fremont, midagan sa piniliay niadtong 1856, ug ang unang malampusong kandidato sa partido, si Abraham Lincoln, napili niadtong 1860. Busa, ang Partidong Republikano mitungha nga bulag gikan sa tradisyon sa Democratic-Republican ug may lahi nga agianan sa kasaysayan sa politikanhong Amerika.

Pagka 1860, ang partidong Republikano nagpili sa iyang unang presidente. Kini gitukod ibabaw sa usa ka koalision sa mga partidong politikal nga misupak sa pagkaulipon. Niadtong 1863 ang Emancipation Proclamation “misulti” sa pagkaulipon ngadto sa pagkawala sa iyang paglungtad. Niadtong 1863 ang Republikanhong sungay, nga niadtong panahona girepresentahan sa partidong Republikano, “misulti” sa pagkaulipon ngadto sa pagkawala sa iyang paglungtad, samtang ang Protestante nga sungay mihunong sa pagka usa ka kalihukan ug nahimong Iglesia Adventista del Séptimo Día. Ang kalihukan sa mga Millerita legal ug opisyal nga natapos niadtong Mayo 1863, ug niadtong tuiga ang panumpa ni Moises, ang taga mahitungod sa pagkaulipon, gisalikway. Ang adunay igdulungog, kinahanglan magpatalinghug.

Niining bahina, mahimo tingaling mapuslanon ang paghatag ug mubo nga kinatibuk-ang pagpasabot sa “panumpa ni Moises” sumala sa pagngalan niini sa propeta nga si Daniel.

Oo, ang tibook Israel nakalapas sa imong balaod, bisan pa pinaagi sa pagtalikod, aron dili motuman sa imong tingog; busa ang tunglo gibubo sa ibabaw namo, ug ang panumpa nga nahisulat sa balaod ni Moises nga alagad sa Dios, tungod kay nakasala kami batok kaniya. Daniel 9:11.

Si William Miller, nga giya sa kang Gabriel ug sa ubang mga anghel samtang iyang gitun-an ang Pulong sa Dios, unang gidala ngadto sa “pito ka mga panahon” sa Levitico 26. Ang pagpamatuod ni Miller mao nga sa iyang pagtuon sa Biblia, nagsugod siya sa basahon sa Genesis ug busa dayag nga miabot siya sa Levitico sa wala pa niya maabot ang duha ka libo ug tulo ka gatus ka mga tuig sa Daniel kapitulo 8 ug bersikulo 14. Ang Biblia lamang ug ang Cruden’s concordance maoy iyang gigamit.

Ang konkordansiya ni Cruden walay mga reperensiya sa Hebreo o Griyegong mga pulong nga sa ulahi gihubad ngadto sa Iningles sa King James Bible. Giisip ni Miller ang “konteksto” sa teksto nga iyang gitun-an aron magiya sa iyang pagsabot sa usa ka pulong o teksto sa Kasulatan. Sa dihang miabot sa iyang pagsabot sa “pito ka mga panahon,” yano kaayo makita nga ang konteksto sa “pito ka mga panahon” sa kapitulo baynte-sais sa Levitico mao ang kapitulo baynte-singko.

Ang kapitulo baynte singko naglatid sa pagpahulay sa yuta, sa Jubileo, ug sa mga lagda bahin sa pagkaulipon. Ang mga lagda sa kapitulo baynte singko kabahin sa “balaod ni Moises, ang alagad sa Dios” nga nagahatag ug panalangin kon tumanon ug ug “tunglo” kon lapason. Sa kapitulo baynte sais, ang tunglo sa “pito ka pilo” katumbas sa duha ka libo lima ka gatus ug baynte ka tuig ug gipahimutang sa dayag nga konteksto sa mga lagda mahitungod sa pagpahulay sa yuta ug sa mga prinsipyo sa pagkaulipon. Sa kapitulo baynte sais, ang silot gitawag nga “panagbingkil sa akong tugon.”

Unya magalakaw usab ako nga supak kaninyo, ug silotan ko kamo sa makapito pa tungod sa inyong mga sala. Ug padad-an ko kamo ug espada, nga magapanimalos alang sa paglapas sa akong tugon; ug sa diha nga magkatigum kamo sulod sa inyong mga siyudad, ipadala ko ang kamatay sa taliwala ninyo; ug igatugyan kamo ngadto sa kamot sa kaaway. Levitico 26:24, 25.

Sa konteksto, ang “pakigsaad” nga tungod niini ang Dios adunay “lalis” mao ang pakigsaad nga gihisgotan na kaniadto sa kapitulo baynte-singko. Ang silot sa pito ka panahon gitawag nga “lalis sa” “pakigsaad” sa Dios, ug ang “tunglo” nga nadugtong niini mao nga ang Israel “itugyan ngadto sa kamot sa ilang” mga kaaway, ug sa dihang atua na sa yuta sa mga kaaway, (sama kang Daniel) ang Israel mahimong mga ulipon sa ilang mga kaaway.

Sa dihang gisulat ni Moises ang Levitico 26, ang karaang Israel bag-o pa lamang naluwas gikan sa pagkaulipon sa Ehipto, ug ang mga prinsipyo sa pagkaulipon nga girepresentar sa kapitulo 25 magadala ug panalangin o tunglo. Ang karaang Israel wala gayud magbuhat sumala sa mga lagda sa Jubileo, ug sa kaulahian ang gingharian sa amihanan ug ang sa habagatan pareho gipatibulaag sulod sa “pito ka panahon” ingon nga katumanan sa gitawag ni Daniel nga “tunglo ni Moises.”

Ang relasyon sa tugon tali sa Dios ug sa Israel, nga nagsugod sa ilang pagkaulipon didto sa Ehipto, natapos sa ilang pagkaulipon ngadto sa Asiria ug Babilonia. Ang “pito ka mga panahon” batok sa

amihanang gingharian natapos niadtong 1798, ug ang “pito ka mga panahon” batok sa habagatang gingharian natapos niadtong 1844. Ang sinugdanan sa duha ka yugto sa pito ka mga panahon gimarkahan diha sa Isaias kapitulo 7 pinaagi sa usa ka tagna nga kan-uman ug lima ka tuig, nga gipahayag ni Isaias ngadto kang hari Ahaz sa Juda niadtong 742 BC.

Kay ang ulo sa Siria mao ang Damasco, ug ang ulo sa Damasco mao si Rezin; ug sulod sa kan-uman ug lima ka tuig ang Ephraim pagadugmokon, aron kini dili na mahimong usa ka katawhan. Ug ang ulo sa Ephraim mao ang Samaria, ug ang ulo sa Samaria mao ang anak ni Remalias. Kon kamo dili motuo, sa pagkamatuod kamo dili malig-on. Isaias 7:8, 9.

Gipaila ni Isaias nga “sulod” sa kan-uman ug lima ka tuig sukad sa panahon nga ang profesiya gipahigayon niadtong 742 BC, ang amihanang gingharian pagadugmokon. Napulog-siyam ka tuig sa ulahi, niadtong 723 BC, ang amihanang gingharian sa Israel gidala ngadto sa pagkaulipon sa hari sa Asiria, ug kap-atan ug unom ka tuig sa ulahi ang hari sa Babilonia midala sa habagatang gingharian sa Juda ngadto sa pagkaulipon niadtong 677 BC. Ang profesiya sa kan-uman ug lima ka tuig nagahatag ug unom ka historikal nga mga timaan. Ang nahauna mao ang 742 BC sa dihang ang panagna gipahigayon. Napulog-siyam ka tuig sa ulahi, niadtong 723 BC, ang amihanang gingharian gidala ngadto sa pagkaulipon sa mga Asirianhon. Kap-atan ug unom ka tuig sa ulahi, niadtong 677 BC, ang habagatang gingharian gidala ngadto sa pagkaulipon sa mga Babilonhon. Unya ang nahaunang duha ka libo lima ka gatus ug kaluhaan ka tuig nga nagsugod niadtong 723 BC natapos sa 1798. Unya sa 1844, ang duha ka libo lima ka gatus ug kaluhaan ka tuig nga nagsugod niadtong 677 BC nahuman. Gikan sa 1844, ang panagna milugway pa ug napulog-siyam ka tuig ngadto sa 1863 aron sa pagkompleto sa tibuok profetikanhong balangkas, kay sa dihang ang Alpha ug Omega mitimaan ug napulog-siyam ka tuig aron pagsugod sa profetikanhong balangkas, kinahanglan usab nga adunay napulog-siyam ka tuig aron maabot ang katapusan niini.

Ang karaang Israel giluwag gikan sa pagkaulipon sa Ehipto, ug tungod sa pagkamasupilon ang mga gingharian sa amihanang ug sa habagatan kapuwa gibalik ngadto sa pagkaulipon. Ang mga tagna milabaw gikan sa profetikong kasaysayan sa karaang literal nga Israel ngadto sa modernong espirituwal nga Israel, ug sa pagbuhat niini ang tema sa tanang profetikong mga timailhan mao ang pagkaulipon.

Ang tagna diha sa Isaias pito gipahayag ni Isaias ngadto sa daotang hari nga si Ahaz niadtong 742 BC, sa dihang ang usa ka nagakahidangat nga gubat sibil tali sa amihanang ug habagatan giila na. Ang gingharian sa habagatan ni Ahaz mao ang literal nga mahimayaong yuta sa karaang Israel. Niadtong 1798, ang espirituwal nga mahimayaong yuta sa tagna sa Biblia misugod sa pagmando ingon nga ikaunom nga gingharian sa tagna sa Biblia. Sa dihang ang pito ka mga panahon batok sa literal nga mahimayaong yuta natapos niadtong 1844, dihay, sama sa kasaysayan ni hari Ahaz, usa ka nagakahidangat nga gubat sibil. Pag-abot sa 1844, ang kasamok sa mga partidong politikal nga nagkabungkag ug naghimo og mga alyansa hapit na sa hingpit mipahiluna ngadto sa duha ka hut-ong sa mga panghikot sa politika. Sa bahin sa pagkaulipon, ang mga Demokrata pabor sa pagkaulipon ug ang mga Republikano supak sa pagkaulipon. Gikan sa 1798 hangtod sa sinugdanan sa gubat sibil niadtong 1860, ang proseso sa pagpalambo sa duha ka hut-ong sa mga partidong politikal napahiluna na.

Si Ahaz nagrepresentar sa literal nga mahimayaong yuta ug busa naghulagway sa espirituwal nga mahimayaong yuta. Ang kasaysayan ni Ahaz naghulagway sa matagnaong kasaysayan diin ang tagna gimantala sa 742 BC, ug busa naghulagway sa kasaysayan diin ang tagna natapos. Sa sinugdanang kasaysayan, ang amihanang gingharian nga gilangkuban sa napulo ka mga banay mibulag gikan sa laing duha ka mga banay isip pagsupak batok sa balaanong natukod nga kagamhanan sa habagatang duha ka mga banay. Ang napulo ka amihanang mga banay naghimo ug usa ka panaghiusa uban sa Siria, nga naghulagway sa alyansa tali sa habagatang panaghiusa ug sa usa ka gahum nga simbolikong girepresentar sa Siria.

Kining mubu nga katingbanan nag-ila nga ang pito ka panahon sa Levitico 26 usa ka saad sa tugon nga nagbutyag sa usa ka panalangin tungod sa pagkamasinugtanon o sa “tunglo” sa pagkaulipon tungod sa pagkamasupilon. Ang amihanang ug habagatang mga gingharian nagsugod nga magkauban ingon nga usa ka nasod nga giluwag gikan sa pagkaulipon, apan sa katapusan matag usa kanila gitugyan pag-usab ngadto sa pagkaulipon sa ilang tagsa-tagsa ka pagtapos.

Ang kan-uman ug lima ka tuig sa pagtapos niadtong mga tagna sa pagkaulipon natapos uban sa espirituwal nga Israel diha sa espirituwal nga mahimayaong yuta, sa taliwala gayud sa usa ka gubat sibil sa amihanan batok sa habagatan. Ang magkabangi sa maong gubat sibil mao ang usa ka gingharian nga nagporma ug usa ka kompederasyon ug mibulag gikan sa gobyernong gitukod sa Dios nga nahimutang sa nagsupak nga gingharian.

Sukad sa 1798 padulong sa gubat sibil, ang sungay sa Republicanism gitumong ngadto sa usa ka proseso nga nagmugna og duha ka matang sa mga politikal nga magkasumpaki nga nagrepresentar sa duha ka bahin sa mga isyu sa pagkaulipon. Ang mga magkasumpaki nga pabor sa pagkaulipon nga naninguha sa pagpadayon sa praktis sa pagkaulipon napildi sa gubat.

Sukad sa 1798 hangtod sa gubat sibil, ang sungay sa Protestantismo giagi sa usa ka proseso nga nagmugna og duha ka hut-ong sa relihiyosong mga manokbatok nga nagrepresentar sa duha ka bahin sa mga isyu sa pagkaulipon. Ang mga manokbatok nga pabor sa pagkaulipon, nga naninguha sa pagpadayon sa orihinal nga pagsabot sa tagna mahitungod sa pagkaulipon, napildi sa maong pakigbisog.

Niadtong 1863 ang sungay sa Republikanoismo milampos sa pagsalikway sa buhat sa pagkaulipon.

Niadtong 1863 ang sungay sa Protestantismo nagmalampuson sa pagsalikway sa tagna bahin sa pagkaulipon.

Sa pagbuhat niana ilang gisalikway ang buluhaton ni Miller, ang Elias alang sa iyang kapanahonan. Sa pagbuhat niana gisalikway usab nila “ang panumpa ni Moises,” ang batong-panukaranan alang sa ilang kapanahonan. Si Moises ug si Elias gisalikway niadtong panahona, aron lamang mobalik sa Septyembre 11, 2001.

Ang Alpha ug Omega, ang kahibulongang lingguwista, nagbilin sa Iyang langitnong pirma sa tibuk panagna mahitungod sa panahon sa “panumpa ni Moises” nga Siya gayud mismo nagpahayag isip si Palmoni, ang Kahibulongang Tig-ihap. Kon kamo dili motoo, sa pagkamatuod dili kamo mapalig-on.

